

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1486

Vragen van het lid **Voordewind** (ChristenUnie) aan de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking over *het bericht «Textielindustrie ontdekt Myanmar: lage lonen, lange dagen en kinderarbeid»* (ingezonden 20 februari 2017).

Antwoord van Minister **Ploumen** (Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking) (ontvangen 22 maart 2017).

Vraag 1

Wat is uw reactie op het bericht «Textielindustrie ontdekt Myanmar: lage lonen, lange dagen en kinderarbeid» en het rapport «The Myanmar Dilemma» van SOMO?¹ Vindt u het eveneens zorgelijk dat Europese textielbedrijven hun productie verplaatsen, op zoek naar lage lonen? Vindt u het eveneens zorgelijk dat Europese textielbedrijven onvoldoende toezien op de arbeidsrechten en dat lage lonen, lange dagen, onbetaald overwerk en kinderarbeid veelvuldig voorkomen in de onderzochte fabrieken?

Antwoord 1

Het kabinet is bekend met dit bericht en met het rapport van SOMO. De omstandigheden in de textielsector in Myanmar zijn zorgwekkend, maar de overheid van Myanmar erkent de problemen en zet stappen voor verbetering van arbeidsomstandigheden. Het is goed dat SOMO de problemen in de textielsector van Myanmar in kaart brengt en aangeeft hoe inkoopende merken kunnen bijdragen aan een positieve transitie. Het kabinet is zich bewust van een mogelijk negatief waterbedeffect in de regio voor de textielsector. Om deze reden kiest het waar mogelijk voor een regionale benadering, zodat normen op het gebied van arbeidsomstandigheden en minimumlonen in de gehele Aziatische regio worden verhoogd. Het Strategisch Partnerschap met de Fair Wear Foundation opereert in een regionale context en richt zich op verbetering van arbeidsomstandigheden. Nieuwe productielanden als Myanmar vallen onder dit programma. Daarnaast is de «Asian Living Wage Conference», die Nederland op 25 mei jl. in Islamabad organiseerde, een voorbeeld van de regionale aanpak. Myanmar was door de overheid, werknemers en werkgevers op de conferentie vertegenwoordigd.

¹ <http://nos.nl/artikel/2156864-textielindustrie-ontdekt-myanmar-lage-lonen-lange-dagen-en-kinderarbeid.html> en <https://www.somo.nl/nl/kledingindustrie-in-myanmar-verre-van-eerlijk/>

Vraag 2 en 3

Bent u bereid om via de brancheorganisaties een oproep te doen aan het Nederlandse bedrijfsleven om openheid van zaken te geven over hun huidige activiteiten in Myanmar of plannen om activiteiten te ondernemen, zowel voor de kledingsector als andere sectoren?

Wat vindt u van de conclusie uit het rapport van SOMO dat transparantie te wensen overlaat, terwijl het erg belangrijk is dat merken ter verantwoording geroepen kunnen worden over erbarmelijke arbeidsomstandigheden en kinderarbeid? Wat vindt u van de conclusie dat veel bedrijven niet hebben gereageerd en dat bedrijven buiten schot blijven die juist stiekem in lagelonenlanden kleding laten vervaardigen? Bent u bereid om over te gaan tot wetgeving om verdergaande bedrijfstransparantie af te dwingen? Ziet u ook juridische ruimte om relevante keteninformatie over de invoer in Nederland en de doorvoer via Nederland van textiel- en kledingproducten publiek te maken, met inbegrip van informatie over exporteurs (producenten) en importeurs (waaronder kledingmerken, tussenhandelaren en winkelbedrijven)?

Antwoord 2 en 3

Zolang wetgeving en handhaving in Myanmar en andere productielanden onvoldoende zijn gewaarborgd, verwacht het kabinet van Nederlandse bedrijven die producten afnemen uit deze landen conform de OESO richtlijnen extra alertheid op risico's in de keten, zoals slechte arbeidsomstandigheden en kinderarbeid. Hier hoort transparantie over de uitkomst van het *due diligence* onderzoek bij. Waar risico's zich concreet voordoen, wordt actie van bedrijven verwacht voor de aanpak van de risico's.

Op dit moment is nog niet bekend welke fabrieken in Myanmar produceren voor de Nederlandse markt. In het kader van het Convenant Duurzame Kleding en Textiel moeten deelnemende bedrijven hun productielocaties gaan melden en een plan van aanpak voor hun ketenrisico's indienen bij het secretariaat van het convenant. Daaruit moet blijken welke deelnemende bedrijven, naast C&A, werken met productielocaties in Myanmar. Informatie over productielocaties zal later dit jaar publiek worden.

Het kabinet is van mening dat de ketentransparantie zoals in het Convenant is afgesproken voor de kleding- en textielproductie voldoende informatie biedt voor het aanpakken van risico's en knelpunten. Deze afspraak behelst een in internationaal opzicht vergaande vrijwillig aangegane verplichting.

Vraag 4

Bent u bereid als ondertekenaar van het kledingconvenant het rapport van SOMO te bespreken met de andere ondertekenaars? Bent u bereid om binnen het convenant afspraken te maken met bedrijven dat zij vooraf voorwaarden stellen aan de arbeidsomstandigheden in de fabrieken in onder meer Myanmar?

Antwoord 4

Het rapport is reeds onder de aandacht gebracht van de deelnemers aan het textiel convenant. Onder deze deelnemers bevinden zich zowel individuele kledingmerken als brancheorganisaties.

Bij het doen van *due diligence* brengen bedrijven risico's in kaart. Bedrijven kunnen met de recent gepubliceerde OESO *due diligence guidance* voor de textielsector de arbeidsomstandigheden inventariseren en een actieplan maken voor de aanpak van de tekortkomingen. In het kader van het convenant zullen afspraken verder uitgewerkt worden in *roadmaps*. Die afspraken acht ik afdoende.

Vraag 5

Deelt u de mening dat Myanmar specifieke indicatoren voor «due diligence» (gepaste zorgvuldigheid) vereist, vanwege de precare sociaaleconomische en politieke situatie? Zo ja, op welke manier wordt dit vormgegeven?

Antwoord 5

Myanmar is vanuit oogpunt van maatschappelijk verantwoord ondernemen een risicovol land, maar het zijn risico's die niet fundamenteel anders zijn dan in andere textiel producerende landen in de regio. Daarom is het kabinet van mening dat specifieke indicatoren voor Myanmar niet zijn vereist. Dat neemt

niet weg dat het uitvoeren van «due diligence» per definitie maatwerk is, want de risico analyse moet worden toegespitst op de specifieke situatie in een bepaald land en in een bepaalde keten. Een voorbeeld is onderaanbesteding door Chinese textielbedrijven naar textielbedrijven in Myanmar. Deze praktijk is in opkomst. Dat betekent dat Nederlandse bedrijven die in China inkopen zich ervan moeten vergewissen of er onderaanbesteding naar Myanmar plaats vindt en zo ja, onder welke condities. Een ander voorbeeld is de wijze waarop land voor de bouw van de textielfabriek is verkregen. Net als in veel andere landen liggen landrechten ook in Myanmar gevoelig.

Vraag 6

Bent u bereid risico's van opkomende industrieën en nieuwe productiehubs te laten onderzoeken en voor de juiste voorzorgsmaatregelen voor bedrijven te zorgen?

Antwoord 6

Het kabinet is zich bewust van de arbeids- en milieu risico's van opkomende industrieën in ontwikkelingslanden. Het kabinet spant zich in ervoor te zorgen dat Nederlandse bedrijven die willen gaan investeren of inkopen in dergelijke risico landen zich goed geïnformeerd zijn over de risico's en hoe hiermee om te gaan vanuit oogpunt van maatschappelijk verantwoord ondernemen. De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) en ambassades spelen hierbij een centrale rol.

Vraag 7

Op welke manier ondersteunt de Nederlandse ambassade de overheid in Myanmar om het opzetten en trainen van de arbeidsinspectie te realiseren, maar ook te helpen bij capaciteitsversterking van vakbonden en maatschappelijke organisaties?

Antwoord 7

In Myanmar hebben EU lidstaten hun werkzaamheden onderling verdeeld. Vooral Duitsland en Denemarken zetten zich in voor verbetering van de arbeidswetgeving en arbeidsomstandigheden in Myanmar. In aanvulling hierop levert het Nederlandse kabinet in Myanmar via de samenwerking met Fair Wear Foundation een actieve bijdrage aan het in kaart brengen van risico's en capaciteitsversterking in de textielsector van Myanmar. De activiteiten van Fair Wear Foundation beginnen met grondig landenspecifiek onderzoek. Het onderzoek van SOMO is hiervan een voorbeeld. Op basis van dit onderzoek werkt Fair Wear Foundation in Myanmar samen met FNV aan vakbondsvrijheid en leefbaar loon. Nederland levert via CBI ook financiële steun aan het SMART initiatief (www.smartmyanmar.org) van de Europese Unie. Dit project richt zich op duurzame consumptie en productie van kleding in Myanmar, met name via capaciteitsopbouw. Ook overheden van productielanden laten onderzoek uitvoeren. Zo heeft het Ministerie van Arbeid van Myanmar in 2015 een grootschalig onderzoek uitgevoerd naar het bestaan van kinderarbeid in Myanmar. Hieruit bleek dat er in Myanmar een substantieel risico is op de ergste vormen van kinderarbeid. Vooral veel 15–17 jarigen maken te lange werkweken en doen gevaarlijk werk. Myanmar wordt door de ILO ondersteund bij het aanpakken van kinderarbeid en het versterken van de arbeidswetgeving en arbeidsinspectie. Nederland steunt de ILO daarbij. Myanmar heeft de belangrijke conventies van ILO inmiddels ondertekend, en de nationale wetten worden momenteel aangepast. Dat betekent dat de regels voor arbeidsomstandigheden strenger zullen worden. In 2015 werd voor het eerst een wettelijk minimumloon ingevoerd. In 2017 zal dit worden herzien. In het partnerschap met Fair Wear Foundation zal de FNV lokale vakbonden ondersteunen bij de lobby voor een hoger minimumloon, vakbondsvrijheid en bestrijding van geweld tegen vrouwen.